

Indrukwekkend prestatieniveau

Met het Engelse audiomerk Cambridge Audio heb ik al jaren een hechte testersband. Begonnen in 2006 met een aantal modellen uit de toenmalige instap 540 serie, is daar begin 2009 aanvullend de complete 840 'top off the line' modellenreeks bijgekomen. Componenten die mij dermate goed bevielen, dat ik ze zelfs de nodige jaren als subtop referentie heb gebruikt! In oktober 2010 was het dan de beurt aan het andere uiterste van de CA prijsrange, de instap Topaz 10-serie. En met de bespreking van deze bijzonder actuele 851 modellen, is de cirkel weer rond en staan er wederom twee CA topmodellen te glanzen in mijn geoptimaliseerde luisterruimte.

Mede door mijn testen van al deze verschillende CA producten door de jaren heen, is mij de gestage kwaliteitstoename van iedere nieuwe opeenvolgende reeks niet ontgaan. **Geheel in lijn met dit verhaal kan ik u dan ook alvast verklappen dat de hier besproken 851 componenten, absoluut en met afstand het beste zijn wat de CA ingenieurs tot nu toe voor elkaar hebben weten te krijgen! En dat is knap en zelfs heel knap als u weet dat ze beiden met een bijzonder scherp prijskaartje van € 1.699,- door het leven gaan.** Cambridge Audio is trouwens inmiddels alweer ruim veertig jaar geleden opgericht door de legendarische grondlegger Stan Curtis en in de loop van zijn carrière zagen veel bijzonder goed presterende producten het levenslicht. Het bijzonderste product van zijn oeuvre is waarschijnlijk de ontwikkeling van de roemruchte Cambridge Audio CD2 cd-speler, eind jaren tachtig geweest. **Deze CD2 was namelijk de allereerste speler ter wereld met 16-bit resolutie en 16-voudige oversampling en was mede daardoor, zowel technologisch als gehoormatig een waar hoogstandje in die dagen.** Daarna werd het akelig stil rond dit eens zo roemruchte merk. Totdat begin 2000 onder leiding van een nieuwe groep investeerders, het merk nieuw leven werd ingeblazen. En niet zonder succes want vandaag de dag is dit nog steeds onder Engelse leiding opererende merk, succesvoller dan ooit. Er wordt over de hele wereld geëxporteerd en zowel nationaal als internationaal wordt de ene na de andere prijs binnengesleept. **Het 'geheim' van Cambridge Audio bestaat uit een krachtig en slim ontwerpteam wat in hartje London is gesitueerd, terwijl aan de andere kant van de wereld (China) een streng gecontroleerde**

productiefaciliteit de producten fabriceert. Hierdoor kan het merk zowel snel inspringen op de pijlsnel veranderende behoeftes van de veeleisende moderne consument, als ook producten vervaardigen die door een continue evolutie alsmaar beter worden!

851 serie

Vrijwel meteen nadat ik de twee dozen heb uitgepakt, zie ik al een hele reeks aan verschillen ten opzichte van de voormalige topmodellen uit de 840 serie. Heel fraai vind ik dat het hier visueel vooral om evolutionaire verschillen a la Porsche 911 of Volkswagen Golf gaat. Je herkent dus meteen het model en de bijbehorende uitstraling, maar ziet ook meteen dat het hier om een nieuw en verbeterd model gaat. Knap! Zo ook met de nieuwe 851 reeks waarbij het in een eerste oogopslag al volstrekt duidelijk is dat het hier om betere componenten gaat. En gelukkig blijkt het hier niet alleen om oppervlakkige schoonheid te gaan, maar is er een hele reeks aan wezenlijke verbeteringen ontstaan die deze goede producten nog (veel) beter hebben gemaakt.

851A geïntegreerde versterker

Wanneer ik met de 851A geïntegreer-

de versterker begin, zijn het vooral de dynamisch gestileerde ventilatieroosters op de bovenzijde die mijn aandacht trekken. En ook al vind ik doorgaans zichtbare schroeven op een apparaat 'not done', in dit geval zorgt het juist voor een extra stoer, mannelijk accent. Het tweede wat mij opvalt, is dat het poedercoattoewerk van de oorspronkelijke bovenkap is vervangen door een veel fraaiere geborstelde metaallook en dat het geheel veel vloeiender is vormgegeven dan voorheen. Wanneer ik als eerste het voorpaneel bekijk, zijn zowel de afmetingen (11,5 cm hoog, 43 cm breed en 38,5 cm diep) als de plaats van de display en bedieningsorganen, volledig gelijk aan voorganger 840A. **Verbeteringen zijn echter meteen al te vinden wat betreft afwerkingsgraad, extra dempingsmaatregelen tegen resonanties en de dikte van het voorpaneel.** Wat mij in positieve zin vervolgens direct opvalt, is het ontbreken van de luid ratelende en in de praktijk storingsgevoelige relaisbank van voorganger 840A. Ook is het volume van de nieuwe weling nu veel sneller en mooi nauwkeurig in 1 dB stappen in te stellen, wat vooral is bereikt doordat de onderhuidse regelaar uit een heel ander concept (silicium gate) bestaat dan zijn voorgan-

ger. Zowel de dimbare, goed afleesbare zwarte display met witte letters aan de voorzijde, als de enorme hoeveelheid aansluitingen op de achterzijde, laten zien dat de 851A versterker bovengemiddeld goed is uitgerust. De achterzijde geeft namelijk toegang tot maar liefst zeven afzonderlijke bronnen en dan heb ik de record in- en uitgangen nog niets eens meegeteld. Van dit zevental kunnen overigens twee ingangen naar keuze zowel gebalanceerd als single ended worden aangesloten. Verheugend is dat er verder ook een voorversterkeruitgang aanwezig is, zodat desgewenst deze versterker ook in een bioscoopomgeving naadloos kan worden geïntegreerd. 'Last but not least' is er naast een hoofd aan-/uitschakelaar en euronetstekeraansluiting, ook per groep (speakers A of B) een dubbel uitgevoerd paar luidsprekeraansluitingen aanwezig. Deze zijn van een goede soort en kunnen alle gangbare aansluitmethoden verwerken, maar zitten wel wat te dicht op elkaar. De uitstekende eerste indruk van het exterieur wordt tenslotte afgerond met een wederom verbeterde en goed ergonomisch vormgegeven afstandsbediening, waarmee ook meteen alle andere CA producten kunnen worden bediend.

Onderhuids

Het 15 kilo solide gewicht, geeft meteen al bij het uitpakken een goede indicatie dat het hier om een serieuze versterker gaat. En wanneer ik de bovenkap vervolgens verwijder, blijkt deze gedachte inderdaad een juiste te zijn, want als eerste springt direct de mooie grote ringkerntrafo, geheel omgeven door twee grote koellichamen in het oog. Rechts tegen de achterwand ontwaar ik vervolgens een tweede maar wel kleiner exemplaar die het voorversterker gedeelte van spanning voorziet. De versterker laat onderhuids verder een behoorlijk nette indruk achter, hoewel er wel opvallend veel bedrading van links naar rechts door het apparaat slingert. Cambridge Audio geeft hoog op van de door henzelf ontwikkelde klasse XD versterking en ondanks de letter 'D' heeft dat gelukkig dit keer helemaal niets te maken met de inmiddels zoveel gebruikte klasse D schakeling. Niet dat er met laatstgenoemde geen goede resultaten te boeken zouden zijn, maar als het om echt hoogwaardige muziekweergave gaat, hebben de bekende conventionele schakelingen tot op heden toch nog steeds mijn voorkeur. Voor de Azur 851A versterker is deze al eerder in de vorige CA generatie toegepaste tech-

niek, nog aanzienlijk verder verfijnd. Feitelijk bestaat deze lineaire klasse XD versterkerschakeling uit een combinatie van klasse A en klasse A/B. Hierdoor worden de voordelen van klasse A zoals het voorkomen van overgangsvorming bij de nul doorgang gehandhaafd, maar is er wel meer vermogen en efficiëntie voorhanden die klasse B normaliter zo kenmerkt. Dus meer voordelen en minder nadelen. In de praktijk levert deze versterker daarmee een vermogen van 2 x 120 Watt aan 8 Ohm en 2 x 200 Watt aan 4 Ohm.

851C dac/cd-digitale voorversterker

Net als bij de 851A versterker is het eerste wat deze nieuweiling kenmerkt, weer dat mooie nieuwe dynamische lijnenspel van onder andere de bovenkap en de aanzienlijk betere afwerking van het totaal. De afmetingen zijn verder volledig identiek aan de 851A versterker en met 10 kilo, staat zeker voor tegenwoordige maatstaven een bovengemiddeld solide speler voor mij. De opgeruimde vormgeving met vooral de meest gebruikte basisfuncties spreekt mij verder bijzonder aan en zorgt voor een rustige uitstraling. De cd lade is zoals zo vaak tegenwoordig van een dun soort plastic gemaakt. Maar loopt verder wel mooi soepel en verregaand geruisloos. Het loopwerk wordt daarbij geheel volgens eigen CA specificaties vervaardigd. Lichte kritiek heb ik tenslotte op de afleesbaarheid van de display. Niet dat de zwarte achtergrond met wit/grijze cijfers en letters niet voldoende goed te lezen zou zijn. Nee, wat ik vooral jammer vind is dat het tracknummer wel opvallend groot staat afgebeeld, maar de tijdsaanduiding vervolgens dan weer heel erg klein staat afgebeeld. Hierdoor is het al **NEXT**

vanaf een meter of drie, praktisch onmogelijk om deze aanduiding nog goed te kunnen lezen. Ook bestaat er bij de overigens in drie stappen dimbare display, helaas geen mogelijkheid dit nog aan te passen. Iets wat ik eigenlijk wel jammer vind. **Wanneer ik de speler vervolgens omdraai om de achterzijde te bekijken, begrijp ik eigenlijk pas waarom CA het in eerste instantie om een dac vind gaan en daarna pas een cd-speler met voorversterkerfunctie.** Het achterpaneel is namelijk werkelijk bezaaid met allerhande digitale in- en uitgangen. Zo zijn er ingangen voor USB, AES/EBU, 2x S/PDIF en 2x Toslink en ook bij de digitale uitgangen is met AES/EBU, S/PDIF en Toslink de veelzijdigheid troef. Op het analoge vlak is de speler naast een paar RCA connectoren, ook keurig van gebalanceerde (XLR) aansluitingen voorzien. Net als bij de 851A versterker is ook de 851C tenslotte voorzien van een hoofd aan/uitschakelaar en euro-netstekeraansluiting.

Onderhuids

Na de goed gevulde 851A versterker, laat de binnenzijde van de 851C toch aanmerkelijk meer lucht en overzicht zien. Een onderdeel wat mij hierbij eigenlijk meteen in het oog springt, is de forse afzonderlijke printplaat met daarop de door CA zelfontworpen S-drive servo module. Deze bijzondere aansturing zorgt ervoor dat het 'cd only' loopwerk (hier dus geen goedkope standaard dvd-speler oplossing!) nog accurater en meer doelmatig zijn werk kan verrichten en draagt daardoor fors bij aan een nog betere cd weergaveresultaat. Pal naast de servo module bevindt zich het eveneens door CA zelfontworpen cd loopwerk. Veel bijzonders valt daar in eerste instantie niet aan te zien, maar in de dagelijkse praktijk blijkt het niet alleen bijzonder stil qua werking te zijn, maar ook in staat om razendsnel iedere track te vinden. Aan de rechterkant van het loopwerk is een mooi ruim bemeten ringkerntrafo zichtbaar met recht daarachter een tamelijk compacte printplaat die de rest van de voedingsschakeling huisvest. De meeste ruimte wordt bij deze speler echter ingenomen door een grote printplaat

die praktisch de volledige breedte van de speler bestrijkt en plaats biedt aan alle analoge en digitale schakelingen en kwaliteitscomponenten waaronder de prestigieuze dac's van Analog Devices. Waar de versterker een duidelijke doorontwikkeling is van het voorgaande topmodel 840A, is de 851C speler toch meer origineel en afwijkend te noemen. Cambridge Audio heeft hierbij duidelijk nagedacht over de toekomst en het veranderende wensenpakket van de eindgebruiker en heeft vooral ingezet om uit iedere aangesloten bron, het maximaal haalbare te halen. Sleutelwoord is hierbij de nieuwe ATF2™ overbemonstering welke de digitale signalen van praktisch iedere digitale bron kan overbemonsteren (tot 384 kHz), opnieuw synchroniseren en in tijd kan corrigeren. **Hierdoor wordt volgens Cambridge Audio het cd geluid zelfs vergelijkbaar met sacd en dvd-A kwaliteit!** Een andere nieuwe interessante mogelijkheid die door deze ATF2™ is ontstaan, is de komst van een drietal filterinstellingen. Zo kan nu gekozen worden uit een steil hoog-af filter, een lineair fase filter (standaardinstelling) en een minimum fase filter. Hierdoor kan de gebruiker zijn geluid naar persoonlijke wens subtiel optimaliseren.

Luisteren 1

Mede omdat de 840 serie in 2009 al

zo'n buitengewoon goede indruk op mij heeft achtergelaten, ben ik bijzonder benieuwd wat deze nieuwelingen hier nog toe kunnen voegen. Als eerste ga ik van start met de 851A versterker en leg de lat meteen al buitengewoon hoog. Want de eerste luidspreker waaraan ik deze versterker koppel, is de in het high-end segment momenteel bijzonder populaire Marten Design Django XL luidsprekers (€ 9.900,- per paar, test in het januari nummer van Music Emotion 2013). De Django is een bovengemiddeld grote luidspreker die ondanks zijn relatief gemakkelijke aanstuurbaarheid en hoge rendement, zich toch het liefste omringt met kwalitatief hoogwaardige randapparatuur. In verhouding tot de versterkerprijs is het natuurlijk een buitenproportionele match die waarschijnlijk nooit zal worden toegepast. Toch is het wel buitengewoon interessant om te horen hoe dit nieuwe Cambridge Audio topmodel hier mee om weet te gaan. Het Amerikaanse premium label Reference Recordings, behoort al vanaf mijn eerste kennismaking inmiddels alweer vele jaren geleden, tot mijn absolute favorieten. Niet alleen is de vaak klassieke muziek afwisselend en regelmatig verrassend te noemen. Het is vooral ook die adembenemende klankkwaliteit en het gevoel daadwerkelijk in de concertzaal te zitten, welke mij zo bevallen. Omdat

wanneer u dit leest de kerstdagen zo langzamerhand een feit zullen zijn, kies ik als eerste album 'Horns for the Holidays' van de Dallas Wind Symphony onder leiding van Jerry Junkin (RR-126). Het is kerstmuziek op zijn Amerikaans, maar toch weer heel anders en bijzonder smaakvol gedaan. Wanneer deze cd in het compartiment van het North Star Design 192 loopwerk verdwijnt en de eerste tonen uit de Django's stromen, ben ik meteen een en al oor. Het voor Reference Recordings kenmerkende 3D ruimtebeeld, wordt namelijk prachtig sonoor, groots en vooral mooi ademend in de luisterruimte geplaatst. En ook de talloze klankkleuren opgewekt door de vele koper-, houtblazers en percussie, weten fijnzinnig en prachtig vloeiend als een organisch tapijt ieder plekje van de luisterruimte te vullen. Mooi maar eh, hoeveel kost deze versterker ook alweer? Ook tijdens het vervolg van de luistersessie met andere cd's, blijkt het deze gedachtegang te zijn die regelmatig terugkomt. Met de prestigieuze Django's blijkt de 851A in het geheel geen moeite te hebben en tot zelfs hoge volumenniveaus blijft de weergave gul en egaal. Ook aan de referentie Master CC luidsprekers en de meer bij de prijsklasse passende nieuwe Sonus Faber Venere serie, gaat het verhoudingsgewijs net zo goed. Wat wil zeggen dat

deze 851A een hele sterke allrounder is. Als ik wat specifiek ga benoemen wat voor kenmerken mij aan deze versterker opvallen, is dat als eerste het woord klankkleur. In tegenstelling tot de laatste jaren waarbij producten steeds maar steriel en kleurlozer lijken te zijn geworden, is deze nieuwe versterker een gunstige uitzondering op die ongeschreven regel. Want welke muziek ik ook draai, iedere keer ben ik verbaasd over het vermogen van deze versterker om zowel een rijk, organisch als homogeen en ook heel open geluid neer te zetten. Er zijn zelfs parallellen te trekken met veel duurdere klasse A versterkers van gerenommeerde topmerken en zelfs een vergelijking met mooie single ended buizenversterkers gloort aan de horizon. En nog is de koek niet op, want naast een uitstekende verwerking van dynamische contrasten, is ook het stereobeeld mooi breed, diep en kent zelfs de nodige hoogte! En vooral dat laatste is een zeldzaamheid in dit en zelfs een aanzienlijk hoger prijssegment.

Luisteren 2

Wanneer ik vervolgens ook de mooi gearuisloos werkende 851C in het geheel betrek, blijkt meteen dat beide apparaten optimaal op elkaar zijn afgestemd en meer zijn dan de som der delen. Want terwijl de veel duurdere North Star re-

ferentie cd-speler op andere versterkers de CA nog duidelijk de baas weet te blijven, wordt deze voorsprong op de CA 851A versterker een stuk teruggebracht. In een eerste ronde start ik met het cd-speler gedeelte van de 851C. Fink met 'Sort of Revolution' (Zen CD146), is voor mij onbetwist één van de beste actuele popalbums van de laatste jaren. Het nu voor het eerst samengevoegde CA duo, weet meteen het momentum en de drijvende kracht aan deze muziek te geven die dit album zo uniek maakt. De stem van Fink heerlijk donker en wat rauw, maar tegelijkertijd o zo gevoelig. En immer die mooie gitaariffs in samenspel met soms flinke klappen op drums en knap in het stereobeeld geplaatste samples en donkere achtergrondkoortjes. Wanneer ik de versterker en cd-speler direct ga vergelijken met verschillende andere mij goed bekend staande, gelijk geprijsde duo's. Dan klinken verschillende daarvan doorgaans toch wat fletser, minder sonoor en vooral meer elektronisch. Bij deze CA's is hier in geen sprake van en zelfs tot het dubbele bedrag kunnen ze nog steeds heel goed meekomen. Pas als ik met echt veel duurdere producten van het kaliber van mijn eigen referentie Unison Research Performance met North Star Design combi, een Burmester 032 met 089, Jeff Roland Corus voor- en 625 eindversterker of compleet Mirror Image erbij ga halen, houd de trotse zegetocht van deze Cambridge Audio topmodellen echt definitief op. Dan mist er toch wat resolutie, is de weergave voorzien van een soort homogeniserende signatuur en mist het dat typische realisme wat alleen absolute topklasse producten bezitten. Maar het is natuurlijk absoluut geen schande en deze budget giganten zitten bovengenoemde producten toch dichterbij op de hielen dan velen ooit zouden kunnen vermoeden en dat is toch een prestatie van formaat! Ook al is het samenspel voortreffelijk, de 851C speler wijkt qua signatuur wel het nodige af van de 851A versterker. Waar deze laatste vol, rijk, melodius en krachtig klinkt, zou ik de 851C toch meer omschrijven als een neutrale resolutiekunstenaar. De klank van de speler is absoluut gezien

meer neutraal, droger ook en bezit een informatiedichtheid die zelfs dicht in de buurt komt van spelers uit de € 10.000,- klasse! Memorabel zijn overigens ook de drie te kiezen filterinstellingen zoals eerder beschreven in de alinea over het onderhuidse deel van deze speler. Het standaard ingestelde lineair fase filter klinkt voor mijn beleving het meest open en transparant en past het beste in een set die helemaal in balans is. Het minimum fase filter is ook heel fraai en plaatst het beeld subtiel wat meer in de ruimte of zaal en minder voorop op het podium. Muzikanten klinken daarbij wat beter geïntegreerd en er ontstaat nog wat meer rust in de weergave. Het steil hoog-af filter laat ook daadwerkelijk wat minder hoog of hogere harmonische horen en is mogelijk de beste oplossing voor te fel klinkende software of een systeem wat neigt naar een benadrukking van de helderheid. Qua ruimtelijkheid matchen de eigenschappen van de 851C speler keurig met die van de 851A versterker. Er wordt dus een mooi groots en goed gelaagd stereobeeld gepresenteerd met behoud van een nauwkeurige focussering. Dynamisch gezien is de speler goed maar niet beter dan gelijk geprijsde andere spelers en qua tonale balans overheerst soms het gevoel van de iets te droge presentatie. Hierdoor wordt de nadruk afhankelijk van de gedraaide muziek soms iets te veel op de nauwkeurigheid in de weergave gelegd en wat minder op ongecompliceerd spelplezier.

Uiteraard zijn ook de dac en voorversterkerfunctie uitgebreid aan de tand gevoeld waarbij ik begin met de dac. Streaming audio bestanden in standaard 16 bit 44.1 kHz resolutie afgespeeld via bijvoorbeeld een Mac Mini met gebruikmaking van Pure Sound software, lijken klankmatig veel op wat ik waarneem met cd en de verschillen zijn klein. Cd heeft wat meer emotie en natuurlijke betrokkenheid, terwijl streaming audio net wat meer nadrukkelijke helderheid en transparantie biedt. In geval van de nog steeds tamelijk zeldzame echte hi-res bestanden (veel van die bestanden zijn fake en bieden geen wezenlijk betere kwaliteit) gaat het kwaliteits-

niveau op verschillende aspecten nog een wezenlijke stap omhoog en wordt de weergave nog wat meer verfijnd en vloeïend. Aan de andere kant van het kwaliteitsspectrum is het ook knap hoeveel kwaliteit deze dac uit een simpel mp3 bestand weet te halen! Kortom een buitengewoon veelzijdig apparaat. Over het als laatste uitgetroefde voorversterkerdeel kan ik vervolgens kort zijn. De basisklank van deze speler blijft nog steeds goed herkenbaar en ook het stereobeeld blijft grotendeels zijn ruime dimensies behouden. Maar aan de weergave wordt nu wel ineens een soort van subtiele artificiële elektronische bijmaak toegevoegd. Op zich niet zo heel dramatisch, maar zeker omdat de normale uitgangen en het dac gedeelte zo hoog scoren is het toch een beetje jammer.

Conclusie

Na de ijzersterke 840 serie lag er voor de Cambridge Audio ingenieurs de moeilijke en zware taak deze nog eens ruimschoots te overtreffen. En na een maand met het duo 851A en 851C te hebben samengeleefd, kan ik inmiddels zeggen dat ze hierin voor het grootste deel zijn geslaagd. Vooral als ze samen als combinatie worden gebruikt, ontstaat er een indrukwekkend en evenwichtig pakket

Gebruikte componenten

Luidsprekers	Master Contemporary C, Marten Design Django XL, Sonus Faber Venere 2.5 en 1.5
Cd-spelers	North Star Design 192 Mk II + North Star Design Extremo DAC, Neodio NR22, Burmester 089, Cyrus 8 SE
Geïntegreerde versterkers	Unison Research Performance, Burmester 032, Cyrus 8 X XPd
Voorversterker	Musical Fidelity M8pre, Mirror Image, Jeff Rowland Curus
Eindversterker	Musical Fidelity M8-700, Jeff Rowland Model 625
Audiorack	Finite Elemente Pagode Master Reference HD12
Interlinks	Siltech Royal Signature Empress Crown, Sonore Reference
Digitale kabel	North Star Design White Gold I2S, Sonore Reference coaxiaal, AudioQuest Diamond USB
Luidsprekerkabel	Nirvana SX, Sonore Reference
Netkabels	Nirvana PC, Kemp Reference, Essential Audio Tools Current Conductor, Sonore Reference

aan totaaleigenschappen. De 851A versterker is met zijn mooie samenspel van volle en rijke klankkleuren in combinatie met een natuurlijke openheid, ook sterk als solist. Terwijl bij een set samenstelling waarbij de 851C speler in een andere merkenomgeving wordt gebruikt, van te voren goed op de klankbalans moet worden gelet. Neigt het basissysteem in zo'n geval al van nature naar te veel helderheid, dan kan de inzet van de 851C speler in dat soort gevallen mogelijk net wat overenthousiast worden. Wordt hier echter op gelet dan is ook de 851C een erg goede solist. Dus in de opgave om de voorgaande 840 serie voorbij te streven is Cambridge Audio wat mij betreft met vlag en wimpel geslaagd. Hele mooie producten voor een bijzonder scherpe prijs.

Tekst: Werner Ero

Fotografie: Cambridge Audio

PRIJZEN:

CAMBRIDGE AUDIO AZUR 851A	€ 1.699,-
CAMBRIDGE AUDIO AZUR 851C	€ 1.699,-

DIMEX REFERENCE AUDIO EQUIPMENT
TEL: 070-4042647
E-MAIL: INFO@DIMEX.NL
WWW.DIMEX.NL